

ingediend op **67** (2022-2023) – Nr. 2
15 juni 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Björn Rzoska

over het verslag

van het Rekenhof

over de voortgang van het relanceplan
Vlaamse Veerkracht.
Evaluatieverslag over de informatiekwaliteit
van de vijfde voortgangsrapportering
door de Vlaamse Regering

Documenten in het dossier:
67 (2022-2023) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

verzendcode: FIN

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaike De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Veerle Geerinckx, Sarah Smeyers, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Stijn De Roo, Sofie Mertens;
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneeckhout;
Thijs Verbeurgt.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting door minister-president Jan Jambon	4
2.	Toelichting door minister Matthias Diependaele.....	6
3.	Toelichting door Lieven Tydgat, eerste-auditeur-revisor Rekenhof	7
4.	Bart Andriessens, eerste-auditeur-revisor Rekenhof	9
5.	Repliek van minister-president Jan Jambon	11
6.	Repliek van minister Matthias Diependaele.....	14
7.	Bespreking.....	15
7.1.	Tussenkoms t van Maurits Vande Reyde	15
7.2.	Tussenkoms t van Philippe Muyters	15
7.3.	Tussenkoms t van Anke Van dermeersch	16
7.4.	Tussenkoms t van Björn Rzoska	17
7.5.	Tussenkoms t van Peter Van Rompuy	17
7.6.	Repliek van Bart Andriessens.....	18
7.7.	Repliek van Lieven Tydgat.....	18
7.8.	Repliek van minister-president Jan Jambon	18
7.9.	Repliek van minister Matthias Diependaele	19
	Gebruikte afkortingen	21
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op 9 mei 2023 besprak de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie de vijfde voortgangsrapportering door de Vlaamse Regering over het relanceplan Vlaamse Veerkracht zoals terug te vinden op <https://www.vlaanderen.be/publicaties/relanceplan-vlaamse-veerkracht-monitoringsrapport> en het verslag van het Rekenhof over de voortgang van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Evaluatieverslag over de informatiekwaliteit van de vijfde voortgangsrapportering door de Vlaamse Regering.

De bespreking vond plaats in aanwezigheid van Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management en Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, en een delegatie van het Rekenhof bestaande uit Lieven Tydgat, eerste-auditeur-revisor Rekenhof en Bart Andriessens, eerste-auditeur-revisor Rekenhof.

De presentaties van de Vlaamse Regering en het Rekenhof zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting door minister-president Jan Jambon

Minister-president *Jan Jambon* licht de grote lijnen van het vijfde voortgangsrapport toe.

De Vlaamse Regering heeft altijd de ambitie gehad om met dit programma niet in de papieren voornemens te blijven steken maar snel richting uitvoering te gaan en concrete resultaten te boeken op het terrein. Zoals men weet kregen de projecten daarom als uiterste deadline 31 december 2022 voor de vastlegging van hun budgetten. Er is enorm veel werk verzet in de voorbije periode. Men zal straks zien dat quasi het volledige budget (95%) vandaag ook effectief vastgelegd is. Een belangrijke horde is genomen, waardoor de focus vanaf 2023 kan verschuiven van doelstellingen en indicatoren naar output en realisaties.

Het oordeel van de expertenpanels, het klimaatpanel, het sociaal en het economisch relancecomité, tijdens de laatste taskforce was dan ook zeer positief. Niet enkel op grond van het doorstoten van het plan naar de realisatiefase, maar ook vanwege de kwaliteit van de monitoring, de mogelijkheden die de rapporten bieden om wetenschappelijk gefundeerde uitspraken te doen over de effectiviteit van maatregelen en, waar nodig en opportuun, de verankering van verwezenlijkingen binnen het regulier beleid.

Na die inleiding licht de minister-president de kernpunten van het voortgangsrapport toe, dat inmiddels al de vijfde meting van het relanceplan Vlaamse Veerkracht bevat. Al 2,5 jaar wordt de uitvoering van het plan nauwgezet opgevolgd. In 2021 was dat drie keer per jaar, sinds 2022 nog twee keer per jaar. Vandaag presenteert hij de status van de voortgang op meetmoment 31 december 2022. Alle data en rapporten werden zoals steeds transparant gepubliceerd op de website van Vlaamse Veerkracht.

Zoals steeds is het monitoringsteam vertrokken van de aandachtspunten die bij meting 4 werden gesignaleerd door de taskforce en de verschillende expertencomités. De minister-president somt ze op: het blijvend belang van communicatie rond het relanceplan; het belang van verder investeren in de kwaliteit van de fiches; het belang van het in kaart brengen van output, outcome en impact; het belang van het in kaart brengen van mogelijke uitvoeringsproblemen gelinkt aan de Oekraïne-crisis en de andere crisissen die daaruit zijn voortgevloeid; het belang van de afstemming van de projecten met andere grote regeringsprojecten zoals Flanders Technology & Innovation; het belang van het vergelijken van het herstel van Vlaanderen met referentielanden en -regio's door internationale bench-

marking; het belang van al na te denken of vervolfinanciering en -plannen nodig zijn die Vlaanderen verder klaarmaken voor de toekomst; en tot slot de aanbevelingen van het Rekenhof.

Welke acties zijn door de Vlaamse Regering ondernomen tussen meting 4 en 5? In november 2022 werden zoals bij elke meting infosessies georganiseerd voor de projectverantwoordelijken als SPOC's binnen de beleidsdomeinen. Er kwam een actualisatie van de leidraad met voorbeeldprojectfiches met richtlijnen voor een verdere verbetering van de informatiekwaliteit. Extra aandacht werd gevraagd voor een concreet en correct beeld van de status, de mijlpalen, de realisaties en de outputindicatoren van het project; voor duiding bij eventuele obstakels, problemen en mogelijke gevolgen; voor de vastleggingen, vermits ten laatste op 31 december 2022 vastleggingen uit de relanceprovisie mogelijk waren; voor de transparantie over budgettaire wijzigingen binnen projecten en budgettaire verschuivingen tussen projecten; en voor de aanbevelingen van het Rekenhof, waaronder de mogelijkheid om verantwoordingsstukken op te laden.

Op het einde van de invoerperiode is een kwaliteitscontrole uitgevoerd. De projectverantwoordelijken kregen, waar nodig, suggesties om verbeteringen en duiding toe te voegen. De projectverantwoordelijken zelf beslisten om al dan niet op dat advies in te gaan. Er werd ook verder geïnvesteerd in de actualisatie van het hersteldashboard Vlaamse Veerkracht.

In het najaar van 2022 verschenen voorts de resultaten van de grootschalige COVID-19-vervolgbevraging van Statistiek Vlaanderen. De resultaten werden ontsloten in drie rapporten. Vlaanderen wordt ook vergeleken met referentielanden en -regio's. Sinds september 2022 voorziet Statistiek Vlaanderen in een dashboard 'Vlaanderen Vergeleken'. Dat stelt in staat een vergelijkend beeld te geven van hoe Vlaanderen het stelt in de verschillende beleidsdomeinen, waar het aan de top staat, en waar het nog een tandje moet bijsteken.

Alle data zijn sinds meting 3 opgenomen in het opendataportaal van de Vlaamse overheid, nu bekend als de Datavindplaats. Vanaf meting 5 gaat men nog een stap verder in de transparantie en gebruiksvriendelijkheid, en worden de brondata in Power BI (een interactieve tool voor het visualiseren van data) publiek beschikbaar gesteld, waardoor op eenvoudige wijze analyses kunnen worden gemaakt.

In het najaar van 2022 werden voorbereidingen getroffen voor de communicatieacties die worden uitgerold in 2023.

Vanuit de administratie en het politieke niveau wordt de link tussen Vlaamse Veerkracht, het reguliere beleid en andere grote regeringsprojecten zoals Flanders Technology & Innovation ter harte genomen.

Wat de voortgang zelf betreft, is in vergelijking met de vorige metingen opnieuw duidelijk vooruitgang geboekt, en is de omslag gemaakt van een groot peloton met projecten die op schema en in uitvoering zijn naar een kopgroep van gerealiseerde projecten.

Men ziet op 31 december 2022 trouwens 181 projecten in scope en niet langer 180. Een nieuw project VV181 werd immers gestart ter ondersteuning van de landbouw- en visserijsector naar aanleiding van de Oekraïne-crisis. Dat project wordt gefinancierd door budgettaire verschuivingen uit drie andere VV-projecten voor een totaalbedrag van 6 miljoen euro. Vanaf nu spreekt men dus over 181 VV-projecten.

Hoe is de situatie op 31 december 2022? 162 van de 181 relanceprojecten zijn in uitvoering en lopen op schema (donkergroen op de dia), 13 van de projecten (7%) zijn gerealiseerd, en 3 projecten kregen de status 'opgestart' maar kenden nog

geen formele agendering op de Vlaamse Regering. Het betreft de projecten VV159 (snellere vergunnings- en beroepsprocedures), VV172 (investeringen in vlaggenschiprelanceprojecten van de Vlaamse havens inzake CO₂-captatie en -hergebruik) en VV173 (ad hoc investeringsmiddelen als cofinanciering voor Europese steun).

Verder heeft één project de status 'nog niet opgestart'. Het betreft project VV169 (versnelde uitrol glasvezelnetwerk en 5G). Tot slot hebben twee projecten de status 'aandacht nodig'. Het betreft project VV085 (Kursaal Oostende) en project VV168 (versnelde uitrol van de digitale meters). Om gegronde redenen is vertraging opgelopen in beide projecten, zoals toegelicht bij de projectvoortgang in het monitoringrapport. Beide worden aandachtig verder opgevolgd.

Als men de projectvoortgang op het niveau van de zeven speerpunten bekijkt op basis van percentages, ziet men een duidelijke vooruitgang met relatief veel gerealiseerde projecten in speerpunt 6 'De coronacrisis beheren en Brexit', waar 5 van de 12 projecten reeds gerealiseerd zijn. In speerpunt 5 'Het Vlaamse zorg- en welzijnssysteem versterken' zijn 4 van de 22 projecten gerealiseerd.

De 181 projecten hebben in totaal maar liefst 1682 mijlpalen, die gesitueerd zijn tussen 2020 en 2030. Van die 1682 mijlpalen zijn er 1316 op schema of gerealiseerd, wat goed is voor 78%. Als men bij de berekening van het aandeel der mijlpalen die eind december 2022 op schema dan wel gerealiseerd zijn, geen rekening houdt met de verder in de toekomst liggende en dus nog niet opgestarte mijlpalen (220 of 13,1%), komt men zelfs aan 90%.

Zoals kan vastgesteld worden, situeren de meeste mijlpalen zich in de eerste jaren van de uitrol van het plan. Dat is ook niet zo verwonderlijk daar er vaak in de eerste jaren werk wordt gemaakt van de nodige politieke beslissingen, projectoproepen, overheidsopdrachten, subsidietoekenningen en dergelijke.

Daarop toont de minister-president een dia met een grafische voorstelling van de mijlpalen op het niveau van de zeven speerpunten. Speerpunt 3 heeft het grootste aantal mijlpalen. Speerpunt 6 'De coronacrisis beheren en Brexit' heeft in relatieve termen het grootst aantal mijlpalen gerealiseerd, en speerpunt 2 'Investeren in infrastructuur' het laagste. Speerpunt 7, 'De overheid efficiënter maken' heeft, naar verhouding, het meeste vertraagde mijlpalen. Tegenover de vorige meting is echter duidelijk dat alle speerpunten erop vooruitgegaan zijn op het vlak van de gerealiseerde mijlpalen.

2. Toelichting door minister Matthias Diependaele

Minister *Matthias Diependaele* presenteert dia 7 met de besteding van de financiële middelen tot nu toe, meer bepaald de vastleggingen en de vereffeningen. Hij wijst erop dat de status op 31 december 2022 belangrijk is omdat vastleggingen op de relanceprovisie daarna niet langer mogelijk waren.

Op 31 december 2022 komt men uit op een vastgelegd budget van 4,086 miljard euro van de oorspronkelijk voorziene 4,3 miljard euro. Dat is 95% van de begrote middelen, een stijging van 2,086 miljard in vergelijking met de vorige meting op meetmoment 1 juni 2022, of meer dan een verdubbeling van de vastleggingen op zeven maanden tijd (1 juni 2022-31 december 2022).

Van die 4,3 miljard euro aan relancemiddelen was 1,289 miljard euro of 30% op 31 december 2022 vereffend. Dat is een stijging van 843 miljoen euro in vergelijking met de vorige meting van 1 juni 2022. Procentueel is dat een stijging van 10,4% van de vereffeningen in juni 2022 naar 30% van de vereffeningen in december 2022.

Vanaf meting 6 van 1 juni 2023 wordt de financiële monitoring bijgehouden op een nieuwe noemer. Er wordt dan niet langer gerapporteerd over een relancebudget van 4,3 miljard euro, maar wel over het bedrag dat werd vastgelegd op de relanceprovisie, namelijk 4,086 miljard euro.

3. Toelichting door Lieven Tydgat, eerste-auditeur-revisor Rekenhof

Lieven Tydgat licht het verslag van het Rekenhof toe. Het is de tweede maal dat het Rekenhof zijn rapport over de kwaliteit van de voortgangsrapportering toelicht.

Vorig jaar stond men stil bij de derde voortgangsrapportering over eind december 2021. Vandaag gaat het over de vijfde voortgangsrapportering over de stand van zaken op 31 december 2022.

De aanleiding voor de voorliggende audit is de vraag van het Vlaams Parlement om de monitoringrapporten van de Vlaamse Regering te beoordelen. Die opdracht is tweeledig. Enerzijds beoordeelt het Rekenhof de juistheid en volledigheid van de informatie in de monitoringrapporten, zowel de financiële informatie als de prestatie-informatie. Anderzijds geeft het duiding als er problemen zouden zijn met bepaalde projecten. Dat doet het echter enkel voor de 74 projecten van meer dan 20 miljoen euro, die budgettair het gros van de uitgaven vertegenwoordigen.

In december 2022 heeft het Rekenhof feedback gevraagd over zijn vorige audit om te zien of het dit jaar zijn aanpak moest bijstellen. De leden van de commissie vroegen het Rekenhof om zeker aandacht te hebben voor de kwaliteit van de vastleggingen, de bijstelling en verdeling van de Europese subsidies, de vertraging bij de projecten en de opvolging van de aanbevelingen in het vorige rapport van het Rekenhof. In zijn evaluatieverslag over de vijfde voortgangsrapportering heeft het Rekenhof geprobeerd om een zo goed mogelijk antwoord te bieden op die vragen.

Dia 4 van de presentatie van het Rekenhof geeft een overzicht van alle projecten Vlaamse Veerkracht: in totaal gaat het over 181 projecten, één meer dan vorig jaar. Daarvan zijn 159 projecten eenmalige investeringsprojecten, die worden gefinancierd vanuit de relanceprovisie van 4,3 miljard euro, terwijl 22 projecten hervormingsprojecten zijn die met reguliere kredieten worden gefinancierd. Van die eenmalige investeringsprojecten maken er 55 deel uit van het nationale relanceplan. Zij worden deels gefinancierd met Europese RRF-subsidies. Het Rekenhof heeft alle projecten meegenomen in zijn globale controle van de voortgangsrapportering, maar de detailonderzoeken richten zich vooral op de 74 projecten van meer dan 20 miljoen euro.

Het parlement vroeg dat het Rekenhof zou nagaan of de financiële informatie in de voortgangsrapportage juist is, met andere woorden dat die financiële informatie een correct beeld geeft van de relanceprojecten en van de uitvoering ervan. Om die vraag te beantwoorden, heeft het hof verschillende controles uitgevoerd.

Een eerste controle was het aansluiten van de cijfers in de voortgangsrapportage met de cijfers in de boekhouding op het fotomoment van 31 december 2022. Het hof kan bevestigen dat die aansluiting klopt. Wat op 31 december geregistreerd was in de boekhouding, is overgenomen in de voortgangsrapportage.

Net zoals vorig jaar zijn die cijfers nog voorlopig. De officiële algemene rekening 2022 zal in de loop van mei aan het parlement worden overgemaakt. Het zou kunnen dat de cijfers in de definitieve rekening nog wat verschillen van de cijfers in de voortgangsrapportering, omdat bij de afsluiting ook rekening wordt gehouden met bijkomende prestaties die in 2022 zijn geleverd, maar die boekhoudkundig nog niet verwerkt waren op 31 december. Indien de cijfers in de definitieve jaarrekening sterk zouden afwijken van die in de voortgangsrapportering, zal het hof daarover rapporteren in het rekeningenrapport.

Een tweede controle was een detailcontrole van onderliggende verantwoordingsstukken. Voor de grote projecten hebben de auditteams nagegaan of alle uitgaven die op een relanceproject geboekt zijn ook werkelijk met dat project verband houden. Omdat het belangrijk was dat de uitgaven voor de projecten volledig vastgelegd waren voor eind 2022, heeft het hof dit jaar extra aandacht besteed aan de verantwoording van die vastleggingen. De conclusie is positief: alle uitgaven hebben betrekking op relance en de vastleggingen zijn degelijk onderbouwd.

Als derde controle heeft het hof een koppeling gemaakt met de prognoses in de begroting en de meerjarenraming. Hiermee wilde men nagaan in welke mate de verwachtingen die in de begroting werden geformuleerd, ook werkelijk zijn uitgekomen. In de voortgangsrapportage wordt wel gerapporteerd over gerealiseerde vastleggingen en vereffeningen, maar zonder die uitvoeringscijfers tegenover de begrotingsramingen te plaatsen.

Ten slotte heeft het hof ook de kwaliteit van de financiële informatie in de voortgangsrapportage inhoudelijk beoordeeld. Daarbij ging het uit van de vraag of die financiële informatie voldoende inzicht biedt in elk individueel project, en toelaat de uitvoering ervan te monitoren.

Dia 7 vat de financiële informatie over de eenmalige investeringsprojecten samen. De aangepaste begroting 2021 voorzag in een budget van 4,3 miljard euro voor de eenmalige relanceprojecten. Dat budget kon vastgelegd worden tot eind 2022. In de begroting was daarvoor een overdrachtsbepaling voorzien die het saldo eind 2021 overdroeg naar 2022.

Voor de toewijzing van kredieten aan de projecten werd gebruikgemaakt van de centrale relanceprovisie, die naargelang de voortgang van de projecten werd herverdeeld naar de verschillende beleidsdomeinen. In 2021 werd 1,7 miljard euro herverdeeld, in 2022 2,4 miljard euro. Het saldo van de relanceprovisie wordt niet meer overgedragen.

De volgende kolom toont de vastleggingen op projectniveau, zoals terug te vinden in de voortgangsrapportering. Men ziet dat op projectniveau 4,1 miljard euro is vastgelegd (95% van het vooropgestelde budget).

De laatste kolom van dia 7 toont de cijfers in de jaarrekening. In 2021 waren de uiteindelijke vastleggingen ongeveer 100 miljoen hoger dan de voorlopige cijfers in de voortgangsrapportering. De rekening 2022 is er nog niet, dus daarvoor zijn nog geen cijfers voorhanden.

Naast de vastleggingen gaat het Rekenhof ook even in op de vereffeningen. De vereffeningcijfers tonen dat de realisatie van de relanceprojecten in 2021 trager opgestart is dan verwacht. Ook in 2022 ligt de uitvoering ongeveer 550 miljoen euro lager dan wat was begroot. De realisatiegraad van de projecten bedroeg eind 2022 ongeveer 32%, met andere woorden ongeveer een derde van het vastgelegde budget is al uitgevoerd.

Het Rekenhof heeft opnieuw de kwaliteit van de financiële informatie geëvalueerd en nagegaan in welke mate de administratie met zijn aanbevelingen daarover rekening heeft gehouden.

Vorig jaar stelde het Rekenhof vast dat de projectfiches niet altijd een goed inzicht boden in de financiële impact van elk relanceproject. Dat bleek niet zo evident te zijn omdat de projectfiches niet allemaal vanuit dezelfde invalshoek waren opgesteld. Sommige toonden de economische kosten van een project, andere de kasuitgaven. Sommige beperkten de beleidsruimte tot de relanceperiode, ook wanneer het project nadien bleef doorlopen. En alle ontvangsten en uitgaven werden geaggregeerd, waardoor zij geen informatie gaven over de diversiteit van de projecten.

Daarom formuleerde het Rekenhof een aanbeveling om de financiële informatie op het niveau van de projectfiches te verbeteren en meer uniform te maken, zodat elke projectfiche alle nodige informatie bevat om de financiële impact van een relanceproject over de volledige projectduur te kunnen beoordelen. De administratie heeft die aanbeveling niet gevolgd, maar heeft het Rekenhof in het kader van zijn controle wel meer gedetailleerde financiële informatie over de projecten bezorgd.

Ook de 22 hervormingsprojecten gaan soms over grote budgetten. Vorig jaar werd daarover niet gerapporteerd in de voortgangsrapportering. Daarom formuleerde het Rekenhof een aanbeveling om in de voortgangsrapportering ook een financiële opvolging van de hervormingsprojecten op te nemen. De Vlaamse Regering antwoordde toen dat die financiële rapportering niet zou gebeuren in de voortgangsrapportering, maar in de beleids- en begrotingstoelichtingen. Intussen heeft het hof zowel bij de rekeningencontrole 2021 als bij het begrotingsonderzoek 2023 vastgesteld dat de BBT's nog geen financiële informatie over de hervormingsprojecten bevatten. Het parlement ontvangt daarover geen enkele informatie, noch via de voortgangsrapportering, noch via de BBT's. Vandaar dat het Rekenhof opnieuw aandringt op een financiële rapportering over de hervormingsprojecten.

4. Bart Andriessens, eerste-auditeur-revisor Rekenhof

Na die financiële toelichting gaat *Bart Andriessens* in op de evaluatie van de inhoudelijke aspecten van de voortgangsrapportage, te beginnen met een nieuwigheid: de zogeheten 'operational arrangements', de operationele afspraken tussen de EU en België. Daarin staat hoe men moet aantonen dat een project gerealiseerd is. Dat gebeurt aan de hand van mijlpalen en streefwaarden, waaraan indicatoren gekoppeld zijn.

De genoemde afspraken zijn eind 2022 overeengekomen, waarbij hij onderstreept dat het wel degelijk gaat om nationale plannen. De Vlaamse projecten maken deel uit van het Belgische plan. Voor sommige projecten is alleen Vlaanderen of alleen Wallonië verantwoordelijk, en dan is het niet zo moeilijk om te bepalen wie de streefwaarde moet behalen.

Sommige streefwaarden staan echter op Belgisch niveau, zoals bijvoorbeeld de realisatie van x km fietspaden. Over de verdeling daarvan staan afspraken op papier, echter niet altijd gedetailleerd genoeg. Als voorbeeld geeft hij de subafspraken over renovatie, die niet zijn vertaald naar specifieke doelstellingen per overheid. Dat zou nog moeten gebeuren op intra-Belgisch niveau.

Op het intra-Vlaamse niveau doet zich soms hetzelfde probleem voor bij streefwaarden die worden gerealiseerd via verschillende projecten, bijvoorbeeld in het kader van de Blue Deal. Soms zijn er geen afspraken tussen de projecten over de verdeling van hun aandeel in het behalen van die waarde, wat een risico inhoudt.

Tot slot doet dergelijke verdeling zich ook voor binnen projecten, waarin verschillende agentschappen of overheden en derden samenwerken. Als daarover geen afspraken zijn gemaakt tussen bijvoorbeeld de Vlaamse overheid en natuurverenigingen, is er ook daar een risico op het niet-behalen van de streefwaarde.

Verder heeft het Rekenhof ook een beperkte analyse van de covernota gemaakt, die een overzicht geeft van de gehele stand van zaken voor de 181 projecten. Er werd vastgesteld dat er voor 10 projecten van de 181 geen beschrijving van de voortgang aanwezig is, terwijl dat bij de rapportage eind 2021 slechts voor 4 het geval was. De rubriek 'noodzakelijke politieke actie' is niet steeds correct ingevuld op de fiche, waarbij de spreker VV159 (snellere vergunningen) als voorbeeld geeft.

Verder vermeldt de spreker de uitgebreide informatie over de mijlpalen en hun realisatiegraad, die het Rekenhof zelfs hoger inschat dan de 79% die de Vlaamse

Regering naar voor schuift, al merkt hij wel op dat sommige realisaties met vertraging plaatsvonden zonder dat dit apart aangegeven wordt.

Over de indicatoren spreekt de covernota minder, maar het Rekenhof maakte zelf een berekening: 75 van de 399 indicatoren hebben geen streefwaarden, 186 van de 399 indicatoren geven geen realisaties aan. Van de streefwaarden die voor 2023 moesten gerealiseerd worden, is 94 of ongeveer de helft gehaald. De andere zijn ofwel niet bereikt, ofwel is er – in vrij veel gevallen – onvolledige informatie over.

Het tweede gedeelte van het verslag geeft een gedetailleerde beschrijving van de 74 projecten met een initieel budget van minimaal 20 miljoen euro. Het oordeel van het Rekenhof over de verschillende rubrieken vindt men in de tweede bijlage van het rapport. In het algemeen zijn de rubrieken over projectomschrijving, input, output en outcome globaal in orde, maar de formulering van outcome blijft wel een aandachtspunt. Die rubriek gaat immers over wat men maatschappelijk wil bereiken, terwijl er nog te veel wordt geformuleerd in termen van aantallen producten en diensten. De voortgang wordt goed beschreven voor 68% van de projecten, wat minder is dan vorig jaar. Verklaring is dat meer informatie nodig is omdat de projecten inmiddels een jaar verder staan, maar die ontbreekt soms.

Het Rekenhof stelt een sterke stijging van het mijlpalen (dia 12) vast ten opzichte van vorige keer, wat hij voor de belangrijkste categorieën illustreert met een tabel. Het aantal projecten met voldoende mijlpalen stijgt in elk geval, maar voor bepaalde projecten blijft de omschrijving ervan helaas nog te vaag. De categorieën van projecten met onvoldoende mijlpalen dalen sterk. Ook de bepaling van de realisatiestatus is verbeterd, al blijven er mijlpalen met opmerkingen, veelal omdat de mijlpalen te vaag zijn om te bepalen wat gerealiseerd moet zijn of omdat te weinig informatie in de projectfiches is opgenomen of verstrekt kon worden door de verantwoordelijke.

De volgende tabel (dia 13) maakt dezelfde vergelijking met vorig jaar voor de indicatoren. Ook daar blijkt het aantal kwaliteitsvolle omschrijvingen gestegen te zijn en daalde het aantal projecten met ontbrekende indicatoren, waarbij het Rekenhof van oordeel is dat deze wel relevant zijn. Het aantal geschikte streefwaarden bleef echter status quo, terwijl het aantal opmerkingen toenam. Zij worden deels verklaard door projecten zonder streefwaarden, en verder door het ontbreken van afstemming tussen streefwaarden en outputindicatoren, of tussen die laatste en de outputomschrijving. Andere opmerkingen betreffen het feit dat er wel streefwaarden zijn maar geen realisaties worden opgegeven, terwijl blijkt dat die er wel zijn. Op dat punt is nog verbetering mogelijk, besluit hij.

De spreker onderstreept het belang van de overeenstemming tussen de mijlpalen en de indicatoren in de operational arrangements en die in de voortgangsrapportage, niet alleen voor de informatie van het Vlaams Parlement, maar ook omdat ze sturend zijn voor de projecten. Op aanbeveling van het Rekenhof heeft het Departement KBUZA sterk aangedrongen op de opname in de rapportering, maar slechts voor 10 van de 31 onderzochte projecten wordt in de mijlpalen en/of indicatoren effectief verwezen naar die operationele afspraken met Europa, stelt het hof vast, en slechts voor 6 daarvan op kwaliteitsvolle wijze.

Wat de vertraging bij projecten betreft, stelt het Rekenhof vast dat het voorkomen daarvan vrijwel altijd wordt aangegeven, maar dat de reden meestal niet wordt vermeld. Er wordt bijvoorbeeld aangegeven dat er nog geen vergunning is, maar er wordt niet aangegeven waarom de vergunning er nog niet is. Een aantal keren duikt wel het capaciteitstekort of de absorptieproblematiek op, zowel intern als bij derden (aannemers, studie bureaus). Bijkomende reden is de soms slechte bepaling van de mijlpalen zelf.

Het Departement KBUZA heeft aangedrongen op de realisatie van de aanbevelingen van het Rekenhof, en nam zelf enkele initiatieven, bijvoorbeeld de mogelijkheid om onderbouwende stukken op te nemen in de rapporteringstool. Het hof stelt evenwel vast dat ze slechts beperkt of voor enkele projecten gerealiseerd zijn. De genoemde tool is nauwelijks gebruikt, waardoor de werklast van Rekenhof en administratie sterk stijgt. Ook de vage omschrijvingen blijven een probleem.

Globaal concludeert het Rekenhof dat de stand van zaken vrij goed weergegeven wordt, maar er nog steeds verbetering mogelijk is inzake mijlpalen, indicatoren en streefwaarden. De spreker roept ook op om de verplichtingen van Europa duidelijker aan te geven. De aanbevelingen realiseren zou een sterke kwaliteitssprong creëren. Er is ook een nieuwe aanbeveling: duidelijkere afspraken over de wijze waarop de operational arrangements zullen gerealiseerd worden en dat zowel op intra-Belgisch, intra-Vlaams als intraproject niveau.

Na de reactie van de Vlaamse Regering op het ontwerpverslag heeft het Rekenhof een aantal aanpassingen doorgevoerd, maar bij een aantal andere opmerkingen behoudt het Rekenhof zijn bedenkingen. Het antwoord van het Rekenhof is in het verslag toegevoegd aan de beleidsmatige bespreking door de regering.

5. Repliek van minister-president Jan Jambon

Minister-president *Jan Jambon* dankt het Rekenhof eens te meer voor zijn nauwgezette analyse. De regering is tevreden met de conclusie van het Rekenhof dat er geen noemenswaardige afwijkingen vastgesteld werden in de financiële uitvoering van de relanceprojecten, en dat men een verdere vooruitgang vaststelt in de monitoring van de mijlpalen, output en outcome van de projecten Vlaamse Veerkracht.

De kwaliteitsvolle rapportering over de voortgang van de uitvoering van het relanceplan is en blijft uiteraard een arbeidsintensief proces en een belangrijk leertraject. De aanbevelingen en opmerkingen van het Rekenhof zijn voor de regering opnieuw een ijkpunt om de kwaliteit van de volgende voortgangsrapporten verder te verbeteren. Men kan vaststellen dat er in de loop van 2022 bijzonder veel en goed werk verricht werd door de diverse betrokken administraties en kabinetten, met als resultaat dat eind 2022 tot 96% van de beleidsruimte op een correcte wijze kon worden vastgelegd.

De regering weet dat het werk daarmee verre van afgerond is. Haar focus zal in 2023 liggen op de output en outcome van Vlaamse Veerkracht, en op de samenhang tussen het plan en rest van het Vlaamse beleid. De voortgang opnieuw correct monitoren is haar doelstelling, en ook de focus van het Rekenhof.

Daarop zoomt de minister-president in op de outputindicatoren, die voor een globaal negatieve tenor zorgen bij de conclusies, doordat het Rekenhof erop focust in termen als 'ontbrekende streefwaarden', 'ontbrekende realisaties' of 'ontbrekende streefdata'. Zij betreffen een van vele datavelden die bij de monitoring up-to-date gehouden moeten worden. Ze vormen een complementaire bron van informatie bij de mijlpalen. Sommige projecten maken eerder gebruik van de mijlpalen om de voortgang weer te geven, andere van een of meerdere outputindicatoren, nog andere van beide. Er is daarnaast ook de tekstuele update over de projectvoortgang. Een lezer van een bepaalde projectfiche gebruikt al die info dus in samenhang. Alle informatie is bovendien volledig publiek ontsloten in Power BI.

Met de voorgaande bemerking wil hij het misverstand vermijden dat de monitoring louter op de lijst van indicatoren zou steunen, wat iemand die louter de conclusie van het Rekenhof leest misschien al te snel zou besluiten. Integendeel, op basis van de projectfiche heeft iedere lezer gedetailleerde informatie aangaande de projectvoortgang voorhanden.

Ten tweede vermeldt het Rekenhof in de conclusie percentages over het ontbreken van bepaalde data. Het klopt dat het voor sommige indicatoren noodzakelijk is dat elk veld ingevuld is om de indicator juist te kunnen interpreteren. Daar wordt door zijn administratie ook continu op gewezen. Het is echter zeker niet altijd zo dat omdat een bepaalde waarde ontbreekt, de andere informatie voor die indicator waardeloos zou worden. Zo is voor een aantal indicatoren enkel een realisatiegraad in percentage weergegeven. Dat is perfect te interpreteren zonder een streefwaarde: het geeft aan welk aandeel van het te behalen doel gerealiseerd is.

Ten derde heeft het Rekenhof het in zijn conclusie over het ontbreken van streefwaarden en poneert het daarbij percentages als 75 of 18,8%. Uit het rapport zelf (p. 22) begrijpt de minister-president dat het hof het vooral moeilijk had om alle 399 waarden automatisch te controleren, omdat sommige niet als een absoluut getal maar als een eenheid (km, m², euro) vermeld worden, of omdat ze tekst (bijvoorbeeld streefwaarde=x opleidingen) bevatten. Welnu, zijn diensten hebben de tabellen nagekeken en daaruit blijkt dat slechts 36 cellen geen waarde bevatten, ofwel 9%. Dat is toch een verschil. Bovendien betekent dat overigens niet dat die 36 indicatoren geen informatiewaarde hebben, zoals hij eerder verduidelijkte.

De minister-president geeft de asbestinventarissen als voorbeeld. Daar wordt voor negen indicatoren enkel een absolute waarde aangegeven van het aantal uitgereikte premies per type (geen streefwaarde, want het gaat over aantallen van kleine en grote projecten). Een tiende indicator, in m² en met streefwaarde, geeft aan dat er al meer dan 400.000 m² van de 1,4 miljoen m² dakoppervlakte of bijna een derde asbestvrij gemaakt is. De tien indicatoren samen geven zo een transparante en accurate info.

Ten vierde vermeldt de conclusie 186 indicatoren 'zonder realisatie', waarmee het Rekenhof bedoelt dat de waarde nog 0 is of niet opgegeven. Zijn diensten hebben dat nagekeken, en er zijn inderdaad 84 indicatoren met waarde 0, en 102 indicatoren waarbij geen realisatie in de vorm van een absoluut getal is opgenomen. Het is daarbij wel belangrijk om te vermelden dat voor een groot deel van die 102 indicatoren wel een realisatiegraad opgegeven is in procenten. Van de 34 indicatoren waarbij vermeld staat "heeft geen realisatie voor vierde kwartaal 2022", zijn er een twintigtal die een realisatiegraad van 100% of bijna 100% opgeven. De veertien andere zal hij uiteraard laten nakijken.

Ook bij het laatste punt in de paragraaf, waarbij het Rekenhof stelt dat bij een significant deel van de projecten indicatoren zouden zijn opgenomen die ofwel geen streefwaarde ofwel geen realisatie vermelden, verwijst de minister-president naar het punt dat daarbij wel vaak een realisatiegraad wordt gerapporteerd.

In de conclusie staat ook een tikfout, want indicatoren zonder streefdatum zijn er niet. Dat moet wellicht 'streefwaarde' zijn.

Hij besluit dit punt met de vaststelling dat de toon die in de eerste alinea van de conclusie van het Rekenhof gezet wordt, zijns inziens iets te negatief is, als zouden de outputindicatoren onvolledige of te weinig informatie leveren, een conclusie die kan volgen uit een onvolledige lezing van de gegevens die in het uitgebreide rapport opgenomen zijn. De nuance en de vermeldingen die in het uitgebreide rapport van het Rekenhof terug te vinden zijn over de verbeterde kwaliteit van de rapportering, komen zijns inziens te weinig aan bod in de eindconclusies.

Er moet uiteraard nagekeken worden waarom bij acht mijlpalen (nog) geen streefdatum vermeld is, zoals het Rekenhof op p. 21 van zijn rapport terecht vermeldt, maar op een totaal van 1682 mijlpalen is dat een bijzonder laag percentage. Het is dan ook spijtig om te lezen dat het Rekenhof dat in zijn conclusie omschrijft als 8 projecten op 181 met mijlpalen zonder streefdatum, of 4,4%. Ook de 50 van 1682 mijlpalen die verkeerdelijk 'op schema' zouden vermelden, staan voor een

relatief klein aandeel. Het foutieve label is in de meeste gevallen te verklaren door het feit dat er enige tijd ligt tussen het invoeren van de rapportering en het meetmoment op 31 december.

Waar het Rekenhof de projecten met een budget van meer dan 20 miljoen euro diepgaander onderzocht heeft, zijn de conclusies duidelijk een stuk positiever. Het is spijtig dat die werkwijze niet verder doorgetrokken is in de brede analyse van de 181 projecten. Dat alles doet zijns inziens een stuk onrecht aan de inspanningen van de projectleiders en de monitoringsinstantie om de kwaliteit van de voortgangsrapporten stelselmatig te verbeteren. Die inspanningen werpen duidelijk vruchten af, wat door alle betrokken expertenpanels ook onderkend wordt. Zij schuiven de monitoring van dit plan Vlaamse Veerkracht naar voor als een mogelijk model om het Vlaams regeringsbeleid in de toekomst op te volgen.

De nauwgezette en frequente monitoring is volgens hem immers nog steeds een uitzonderlijk initiatief, zowel in Europees perspectief als binnen de Belgische context. Burgers en organisaties krijgen via de gepubliceerde open data en een publieke Power BI een open inkijk in de voortgang van het relanceplan en kunnen met de data zelf ook analyses uitvoeren.

Het Rekenhof pleit er opnieuw voor om de mijlpalen en streefdoelen zo concreet en controleerbaar mogelijk te formuleren. Kwaliteitsvolle omschrijving van de ijkpunten bij de monitoring is inderdaad een blijvend punt van aandacht, waaraan bij elke meting zowel via instructies als met individuele ondersteuning en feedback de nodige aandacht besteed wordt.

Terzelfdertijd moet het (her)formuleren van dergelijke ijkpunten op een bepaald moment ook gefinaliseerd worden, net om te vermijden dat de metingen onderling moeilijk vergelijkbaar worden. De regering is het erover eens dat de projectstart het ideale moment is om dat te doen.

De aanbeveling om de nodige verantwoordingsstukken in de monitoringtool op te laden, en zo ter beschikking te houden is meegenomen in de instructies. Er wordt van de mogelijkheid gebruikgemaakt. De regering zal die aanbeveling herhalen, maar het blijft uiteraard aan de projectverantwoordelijken om na te gaan of het tijdswinst oplevert. Documentbeheer is iets wat eigen is aan de werking van elke entiteit, en niet verplicht kan overgenomen worden door de monitoring.

Voorts hoort hij het Rekenhof eigenlijk pleiten voor een overname van de rapportering aan de Europese Commissie in de voortgangsrapportering. Dat is nooit het opzet geweest van de monitoring Vlaamse Veerkracht. De rapportering van het nationale Plan voor Herstel en Veerkracht (PHV) wordt immers gecoördineerd op federaal niveau. De voortgangsrapportering Vlaamse Veerkracht geeft bovendien wel degelijk aan welke mijlpalen en streefwaarden bijdragen aan het behalen van RRF-mijlpalen en -streefdoelen, alleen is het niet mogelijk om de exacte vereisten vanuit het nationaal PHV weer te geven en op te volgen in de voortgangsrapporten Vlaamse Veerkracht.

De minister-president geeft de belangrijkste redenen daarvoor. Op p. 18 en volgende van het rapport van het Rekenhof wordt voornamelijk verwezen naar verschillen in aantallen om te stellen dat er te weinig aansluiting is tussen Vlaamse Veerkracht en het PHV. Dat de aantallen verschillen is echter logisch. Zoals het schema in het rapport ook aantoonde, dragen meerdere VV-projecten soms bij tot één mijlpaal. Het schema is eigenlijk onvolledig: soms draagt één VV-project ook bij aan meerdere RRF-mijlpalen. Ook de timing van de meetmomenten verschilt. Meetmoment 6 neemt bijvoorbeeld 1 juni, en niet 30 juni als ijkpunt. De mijlpalen en streefdoelen uit beide plannen vallen dus niet één-op-één samen. Dat in een VV-monitoring reconstrueren is nooit de bedoeling geweest.

Een tweede reden is dat de evaluatie van het behalen van mijlpalen en targets, gestaafd bij zowel de semestriële rapportage als in het dossier van de betaalaanvraag, gepaard gaat met een quasi permanente dialoog met de Europese Commissie. Die kan ertoe leiden dat bepaalde eenheden wel of niet als bijdrage aan een streefdoel aangezien worden.

Ten slotte wordt het PHV momenteel herzien in functie van de verlaagde RRF-bijdrage en REPowerEU, waardoor de samenstelling van de mijlpalen en streefdoelen binnen het federale plan nog grondig zal wijzigen.

6. Repliek van minister Matthias Diependaele

Minister *Matthias Diependaele* vervolgt de repliek. Het Rekenhof dringt erop aan om de financiële rapportering over de hervormingsprojecten volwaardig te integreren in de voortgangsrapportering. Het onderscheid tussen eenmalige investeringen en hervormingsprojecten als onderdeel van regulier beleid werd ook in een vorige repliek behandeld, en is in het relanceplan duidelijk gemaakt door projecten op reguliere middelen af te zonderen in cluster 35.

Er is bij de start van het plan voor gekozen om de opvolging van de vastleggingen en vereffeningen in cluster 35, die hier niet bijkomend gefinancierd worden, niet in de monitoring op te nemen maar te laten verlopen via de jaarlijkse beleids- en begrotingstoelichting. Het vermengen van de twee categorieën en het uitbreiden van de monitoring naar inzet van reguliere middelen zou de rapportering immers minder transparant hebben gemaakt, en de afbakening van de monitoring onduidelijk.

Het integreren van de financiële rapportering van de hervormingsprojecten in de voortgangsrapportering van Vlaamse Veerkracht is bijgevolg niet mogelijk en niet wenselijk, wat niet wegneemt dat de samenhang met de rest van het Vlaamse beleid van cruciaal belang is en de nodige aandacht zal krijgen in de verdere voortgangsrapportering over het plan Vlaamse Veerkracht.

In de covernota is ook duidelijk aangegeven dat bij de rapportering van vastleggingen per speerpunt en per cluster de projecten in cluster 35 niet zijn meegenomen. Uiteraard komen zij bij de bespreking van de status van de mijlpalen per speerpunt, die geen financiële informatie bevat, wel samen in beeld. Bij de BBT-uitvoering 2023 zal bij de instructies nadrukkelijker aandacht gevraagd worden voor die projecten. Het is de verantwoordelijkheid van de beleidsdomeinen om er de nodige bijkomende aandacht aan te geven.

Het Rekenhof merkt terecht op dat de relanceprojecten inhoudelijk sterk verschillend van aard zijn (infrastructuurbouw, subsidietoekenningen, participaties, leningverstrekking, waarborgen enzovoort) en dat het ook boekhoudkundig, budgettair en kasmatisch over heel uiteenlopende zaken gaat, vaak met een verschillende impact op het ESR-vorderingensaldo en op de schuld.

Meer duidelijkheid wordt verschaft bij de rapportering van de finale jaaruitgaven per 31 maart van het volgende jaar, waarbij in de EMOE-relancetool alle uitgaven naar aard en begunstigde worden opgesplitst. De rapportering is dan voorzien per economische uitgavecode, alsook voor de finale uitgaven van voorgaande jaren. Dat is niet het geval bij de tussentijdse meetmomenten. De informatie is dus wel degelijk beschikbaar en zal aan het Rekenhof bezorgd worden, maar in de VV-rapportering wordt de uitvoering per totaal in VAK/VEK weergegeven. Er zit al veel informatie in de fiches per project en de regering wenst die focus te behouden.

Ingeval van recurrente budgettaire weerslag na 2026, wordt die meegenomen in de meerjarenraming en de jaarlijkse begrotingsopmaak. Als voorbeeld geeft hij de jaarlijkse kosten van de digitaliseringsprojecten.

7. Bespreking

7.1. Tussenkost van Maurits Vande Reyde

Maurits Vande Reyde onderstreept het belang van de opvolging gezien de grote bedragen die worden ingezet. Daarom ook vroeg het Rekenhof in zijn aanbevelingen bij de vorige rapportage om meer details over de 22 hervormingsprojecten.

Het gaat immers om belangrijke werven als de grote decentralisatieoefening, de Vlaamse Brede Heroverweging en de strijd tegen regelnevelij. Doorverwijzen voor die informatie naar de BBT's vindt hij een ietwat onvolledig antwoord, want die zijn niet daarvoor bedoeld, maar om het algemene beleid van een minister te beoordelen. Daar komt bij dat het Rekenhof vaststelt dat ook in die BBT's zelf onvoldoende is opgenomen over de hervormingen. Het lid vraagt daarom een omvattend overzicht van de lopende hervormingsprojecten. Als die informatie nu al ergens te vinden is, kan zij dan gebundeld worden?

Verder vindt hij de informatie over de herverdeling vanuit de relanceprovisie over de beleidsdomeinen te algemeen. Men heeft het bijvoorbeeld over de ondersteuning van bedrijven (beleidsdomein EWI), zonder evenwel details te geven. Het lid wil daar inzicht in krijgen voor zover het onder Vlaamse Veerkracht valt. Alleen zo kunnen parlementsleden beoordelen of de uitgaven wel onder de oorspronkelijke doelstelling van de hervormingen vallen, en niet onder eerdere beslissingen. Is de regering bereid daar meer details over te geven?

Wat de Europese mijlpalen betreft, aanvaardt hij de repliek van de regering op het Rekenhof, maar vraagt hij wel nog een overzicht van de 55 projecten die zijn ingediend voor Europese financiering.

Van het Rekenhof wil hij weten of de snelle vastlegging van de relancekredieten in de tweede jaarhelft niet ten koste is gegaan van de grondigheid en de oordeelkundigheid. Wat was het effect van de snelheid op de kwaliteit?

Hoe oordeelt het hof vandaag over de verdeling over een vrij groot aantal projecten, waarbij het eerder voor versnippering waarschuwde? Hoe beoordeelt het hof de efficiëntie en de effectiviteit van de uitgaven in het kader van Vlaamse Veerkracht?

7.2. Tussenkost van Philippe Muylers

Philippe Muylers noemt de voorliggende rapportage ongezien, zowel wat de detailering en de reikwijdte als het publiek karakter ervan betreft. Hij gewaagt van een administratieve inspanning om u tegen te zeggen. De doorzoekbaarheid van de data is eens te meer gunstig geëvolueerd ten opzichte van vorig jaar. Het Rekenhof is positief kritisch over de weergave van de stand van zaken in de voortgangsrapportage maar de spreker benadrukt dat het een leerproces blijft. Op de onvolkomen naleving van de aanbevelingen van het Rekenhof heeft de minister-president overtuigend gerepliceerd of verbeterpunten erkend waar hij de instructies zal herhalen. Het lid rekent erop dat, waar nodig, de herhaling van de instructies dienaangaande effectief zal plaatsvinden.

Vervolgens gaat hij in op het verband van wat voorligt met de prestatiebegroting. Hij wil van de minister van Financiën en Begroting vernemen of lessen kunnen getrokken worden uit het – niet altijd gemakkelijke – leerproces dat men heeft doorgemaakt in de voorliggende monitoring, om die vervolgens toe te passen in de volgende begrotingsopmaak (begroting 2024), waarin immers naast de doelstellingen eveneens de beleidsindicatoren moeten opgenomen worden.

De eerste betaalaanvraag om middelen uit de RRF van Europa te krijgen was door federaal staatssecretaris Dermine eind december 'on hold' gezet omdat twee van de twintig mijlpalen nog ontbraken: de federale pensioenhervorming en de regeling van de toegang tot het federaal register van eindbegunstigden. Is er ondertussen wel een betaalaanvraag ingediend? Wordt de aanvraag minstens voorbereid? Indien niet, klopt het dan dat de tweede genoemde mijlpaal (het federaal register van eindbegunstigden) essentieel is voor de toekenning van de RRF-middelen?

7.3. Tussenkost van Anke Van dermeersch

Anke Van dermeersch wijst er met het Rekenhof op dat de minderontvangsten vanwege het Europese RRF bij onverkorte uitvoering van het relanceplan moeten worden gecompenseerd door eigen middelen, waarvan de financiering bij de schuld komt. De schatting van de impact (533 miljoen euro) door het Rekenhof moet volgens haar evenwel genuanceerd worden, aangezien slechts 4,117 miljard euro werd vastgelegd, wat 182 miljoen euro minder is dan voorzien. Als men dat bedrag aftrekt van de 533 miljoen euro die men minder krijgt van Europa, komt men uit op 350,7 miljoen euro aan bijkomende schuld, rekent ze voor.

Vervolgens gaat ze in op de stand van zaken bij de 22 hervormingsprojecten. In zijn antwoord op haar vragen over de vastleggingen daarvoor, verwees de minister van Financiën en Begroting haar door naar BBT's, omdat deze projecten gefinancierd worden met reguliere middelen. Volgens het Rekenhof ontbreekt die informatie evenwel grotendeels in die BBT's. Het wijst ook terecht op de moeilijkheid om bij eenmalige investeringsprojecten op te volgen wat als relance wordt beschouwd en wat als lopend beleid. Het lid vraagt dan ook of die in de toekomst opgesplitst kunnen worden.

In de tabel over de financiële uitvoering van de relanceprojecten kan men lezen dat 95,9% vastgelegd is. De resterende 4,1% is vrij gelijk verdeeld, met één uitschieter: het project 'het Vlaams zorg- en welzijnssysteem versterken', waar de niet-vastlegging 77,7 miljoen euro belooft op een begroot bedrag van 230 miljoen euro, wat met 28,7% van het budget aanzienlijk mag genoemd worden.

De verklaring daarvoor vond ze in project 121 (bijkomend budget voor het persoonlijk assistentiebudget en het persoonsvolgend budget) waar in de meerjarenbegroting voor 2021-2024 budget wordt voorzien dat evolueert in opstappen naar 230 miljoen euro met het oog op een versnelling van toekenning van budgetten voor prioriteitengroep 1 via reguliere middelen, wat een goede zaak is.

In het relanceplan was daartoe tijdelijk bijkomend 55 miljoen euro voorzien die niet werden opgevraagd en vastgelegd omdat de financiering uit de reguliere middelen kon gebeuren (p. 87 van het rapport van het Rekenhof). Tegelijkertijd wordt op die pagina doorverwezen naar project 180 (p. 96, *ibidem*). Het lid betreurt dat in het domein van de zorg, met zijn belangrijke tekorten, dergelijk bedrag niet gebruikt wordt. De uitleg die ze daarover vindt in de fiches bij de genoemde projecten 121 en 180, noemt ze enigszins triest.

Verder blijft ze erbij dat de Brexit niet thuishoort in het Vlaamse relanceplan. Het feit dat van de 50 miljoen euro voor project 109 (Vlaio Brexitplan) slechts 6,4 miljoen euro werd vastgelegd, illustreert die slechte planning.

Dat de Europese financiering in het kader van RRF voor België verminderd werd met 24% is natuurlijk spijtig. Vlaanderen zou inmiddels 1,722 miljard euro krijgen, volgens het Overlegcomité van 10 maart 2023. De eerder genoemde en berekende opbouw van bijkomende schuld van 350 miljoen euro ten gevolge van de volledige uitvoering (na aftrek van de onderbenutting) bij verminderde EU-financiering is natuurlijk niet zo goed. Ten gevolge van de vermindering van de EU-financiering zal een nieuw, aangepast relanceplan moeten worden ingediend op Belgisch

niveau. Ook zij peilt naar de stand van zaken in de voorbereiding daarvan. Door het niet doorvoeren van bepaalde mijlpalen op federaal niveau blijft ook de eerste schijf van EU-financiering voor Vlaanderen uit.

Bij de kwaliteit van de financiële informatie vraagt ze of de uitvoeringsgegevens niet alleen cumulatief maar ook per jaar zouden kunnen worden gegeven, waardoor het parlement gemakkelijker de koppeling kan maken met begrotings- en rekeningdocumenten.

Wat de opvolging van de aanbevelingen Rekenhof betreft, sluit ze zich aan bij het pleidooi om de opvolging van financiële rapportering van de hervormingsprojecten volwaardig te integreren in de voortgangsrapportage. De regering ging daar tot nu toe niet op in en de rapportering over de genoemde projecten blijft dan ook onvolledig, want de BBT's bieden zoals gezegd geen alternatieve informatiebron over deze hervormingsprojecten. Het lid dringt er bij de regering op aan dat alsnog te doen, aangezien het naast kredieten ook om waarborgen, kapitaalparticipaties en machtigingen ter waarde van miljarden euro's gaat.

7.4. Tussenkost van Björn Rzoska

Björn Rzoska blijft de rapportering over de hervormingsprojecten vreemd vinden: ofwel stopt men die in de voortgangsrapportage ofwel in de BBT's, maar op de huidige manier is zij voor het Vlaams Parlement moeilijk te volgen. Hij roept de regering op die discussie af te sluiten en ervoor te zorgen dat het parlement met het ene dan wel het andere instrument kan opvolgen. Dat probleem zou niet bij elk verslag over een voortgangsrapportage mogen terugkeren.

Door de veelheid van projecten is het moeilijk ze in een schema met mijlpalen samen te brengen. Die uitdaging vormt voor hem de lakmoesproef van de vooruitgang in de richting van de algemeen gesteunde prestatiebegroting met uitgaven-toetsingen. Alleen al het samenbrengen van de uiteenlopende culturen binnen de administratie op dat vlak zal tijd vergen. Het lid sluit zich op dit punt aan bij de vraag van collega Philippe Muyters.

Verder kijkt ook hij uit naar het antwoord over de stand van zaken in verband met Europese middelen.

Wat voorligt, is een brede rapportage op hoofdlijnen met veel administratieve informatie. Om daarin niet verloren te lopen, zou het goed zijn mocht men tegelijk ook in de diepte kunnen kijken naar een (aantal) project(en), zoals ook in het jaarlijkse rekeningenrapport van het Rekenhof een thema wordt geselecteerd. Hij roept op dat regering, Rekenhof en parlement samen bekijken hoe men af en toe een soort audit zou kunnen uitvoeren, als oefening om te zien of middelen goed besteed worden, wat de redenen zijn voor vertragingen enzovoort. Volgens hem botst de huidige onlinemogelijkheid tot opvolging immers op de limieten van de administratieve rapportering.

7.5. Tussenkost van Peter Van Rompuy

Peter Van Rompuy treedt het belang van adequate rapportering bij, aangezien het om 4,3 miljard euro gaat. Die is er wel degelijk en haar kwaliteit wordt ook gewaardeerd door Europa. Dat is de verdienste van zowel de regering als het Rekenhof. Verder treedt hij collega Björn Rzoska bij dat het zinvol is om uit de veelheid een of twee projecten uit te pikken waar knipperlichten aangaan, om ze in de diepte uit te werken. De suggestie sluit ook aan bij de opmerkingen van het Rekenhof dat de projectfiches nog altijd eerder fragmentair zijn, al begrijpt hij dat ze elk hun eigen aard hebben.

7.6. Repliek van Bart Andriessens

Bart Andriessens antwoordt dat het Rekenhof natuurlijk niet de effectiviteit en de efficiëntie kon onderzoeken van de keuze voor 181 projecten voor een totale waarde van 4,3 miljard euro. Daarvoor is het ook te vroeg, want ze moeten eerst uitgevoerd zijn. Op dat moment is misschien een wetenschappelijke studie mogelijk, ook een vergelijking met andere landen, die voor meer of minder projecten hebben gekozen, en al dan niet uitsluitend voor EU-projecten.

De EU-rapportering vraagt veel meer details dan nuttig voor een parlement, omdat men in de EU-rapportering tot de eindbegunstigde gaat. Voor het parlement is wel belangrijk dat het er zicht op heeft of Vlaanderen wel of niet grote risico's loopt om EU-geld te missen. Op basis van de manier waarop over de mijlpalen geïnformeerd wordt in de voortgangsrapportage, is dat soms moeilijk uit te maken.

De tool om documenten op te laden, blijft een discussiepunt, maar omdat het Rekenhof slechts een korte periode heeft voor zijn evaluatie, zou het gemakkelijker zijn indien de stukken beschikbaar zijn en het Rekenhof deze niet moet opvragen.

7.7. Repliek van Lieven Tydgat

Lieven Tydgat vult aan dat voor de vastleggingen gewerkt is aan de hand van een systematische bevraging met vragenlijsten en van documentanalyse. Van de medewerkers die de individuele projecten hebben bekeken, hebben de auteurs van het verslag geen input gekregen over enige onregelmatigheid.

In het algemeen treedt het Rekenhof bij dat de rapportering zeer positief is. Misschien kan inderdaad in het kader van prestatiegeïnformeerd begroten of spending reviews bekeken worden of bepaalde goede praktijken uit de opvolging van de voortgang van relance-uitgaven kunnen verbreed worden naar de hele Vlaamse begroting.

Tot slot neemt het Rekenhof de suggestie van de commissieleden Rzoska en Van Rompuy mee om naast de globale beoordeling een aantal projecten en zeker die met knipperende indicatoren, meer doorgedreven te evalueren.

7.8. Repliek van minister-president Jan Jambon

Minister-president *Jan Jambon* erkent dat de ondermaatse rapportering over de hervormingsprojecten een punt is, en hij belooft die achterstand in te lopen. Het parlement moet inderdaad die informatie krijgen. Intuïtief lijkt de voorliggende rapportering hem de juiste plek, op voorwaarde dat het administratief haalbaar is.

Verder is het evenmin een probleem om de lijst van de mijlpalen van de Europese projecten ter beschikking te stellen, al wijst hij erop dat men die nu al in de databank kan vinden. Wat de betaalaanvraag betreft, oogst men wat men gezaaid heeft. De minister-president herinnert eraan dat de Vlaamse Regering er destijds voor gepleit heeft om te werk te gaan naar analogie met de Stabiliteitsplannen, waarin feedback werd gegeven op regionaal niveau. Europa heeft echter – tegen artikel 4.2 van het verdrag betreffende de Europese Unie in – gekozen voor één geconsolideerd plan per lidstaat.

Wat de betaalaanvraag voor het eerste voorschot uit de RRF betreft, klopt het dat de regio's wat achter waren in de rapportering (naast de federale pensioenhervorming). Dergelijke rapportering aan Europa neemt soms absurde vormen aan, waarbij hij de terbeschikkingstelling van informaticamateriaal in de scholen als voorbeeld geeft. De Vlaamse aanpak is decentraal: de directies bepalen zelf wat ze nodig hebben. Nu moeten al die scholen rapporteren welke firma bij hen geleverd heeft, tot en met de raad van bestuur daarvan. Een heel deel van die

administratieve last zou al kunnen opgevangen worden door toegang tot het federale register. Het heeft even geduurd, maar dat is nu in orde. Voortaan kan die tool gebruikt worden om de rapportering deels te automatiseren. De minister-president heeft dit aangekaart bij Europees commissaris Dombrovskis die verwees naar de Europese Rekenkamer die heel diep gaat bij zijn audits. Voor de pensioenhervorming blijft het natuurlijk wachten op de federale overheid. De minister-president besluit dat heel wat mankracht naar de Europese rapportering gaat, maar er staat nu eenmaal een belangrijk bedrag op het spel.

Voor hem hoort de Brexit wel thuis in het relanceplan, omdat beide crisissen samenvielen. Toen het relanceplan werd opgesteld, wist men nog niet of de Brexit gecontroleerd en onderhandeld zou verlopen dan wel zonder enig akkoord. Door hun samenloop viel het moeilijk te bepalen of economische fenomenen het gevolg waren van het een of het ander. Dergelijke oefening heeft volgens hem ook weinig zin.

Tot slot staat de regering open voor een diepere analyse van een of meerdere belangrijke projecten. Volgens hem is het aan het parlement om te kiezen in welke commissie dat het best gebeurt.

7.9. Repliek van minister Matthias Diependaele

Voor *Matthias Diependaele* gaat het hier ook om de vraag hoever men de administratieve controle kan doortrekken. Op den duur wordt ze zwaarder dan de uitvoering van het beleid, wat gelukkig in Vlaanderen nog niet het geval is, anders dan Europa, dat daar, mogelijk ten gevolge van bepaalde mistoestanden in het verleden, iets te ver in aan het gaan is.

Verder treedt hij de toezegging om de rapportering te verbeteren bij. Hoe men die rapportering organiseert, is echter niet onschuldig. Hij onderstreept als hoeder van de begroting dat eenmalige investeringen, ook al zijn ze ter waarde van 4,3 miljard euro, begrensd zijn in bedrag en tijd. Zijn schrikbeeld is dat zich al snel uitlopers vormen, gevolgd door de vraag om voortzetting omdat men nu eenmaal toch al jaren bezig is. De minister waarschuwt dat men er juist op moet letten dat het effectief eenmalig blijft.

De BBT's vergen inderdaad een meer prestatiegerichte cultuuromslag binnen de Vlaamse administratie. Iedereen daarvan doordringen is niet evident maar wel nodig. Dat was echter niet anders met het subsidieregister of de brede heroverweging. Ook daar is succes mee geboekt maar moeten evenzeer nog verdere stappen gezet worden. Ten aanzien van Maurits Vande Reyde onderstreept hij dat de BBT bij uitvoering wel degelijk geconcipieerd is om te passen in de prestatiebegroting, waarmee het parlement meer en beter een individuele minister kan controleren op de vraag of een maatregel of uitgave haar doelstelling bereikt heeft of niet. Men kan niet tegelijk wensen dat alles in één rapport zou komen, waarin de Begrotingsminister over effectiviteit van alles beslist.

Voor vragen over specifieke herverdelingen, die overigens altijd aan de regering ter goedkeuring worden voorgelegd, verwijst hij door naar de betrokken ministers.

Lessen probeert de regering voortdurend te leren. Zo zijn bijvoorbeeld al aanvullingen gebeurd in de VCO. Bij subsidies moet voortaan duidelijk aangegeven worden waarvoor ze dienen, met criteria en beleidsdoelstellingen. Dat moet ook hier mogelijk zijn, in beide richtingen trouwens. Hij wijst er wel op dat het hier gaat om iets eenmaligs en dat daarom de controle sterker moet zijn dan in de reguliere begroting, die iets routineuzer is.

Wat de vraag van Anke Van dermeersch over zorg betreft, spreekt hij tegen dat de genoemde middelen niet zouden zijn uitgegeven. Het genoemde bedrag van 55 miljoen euro werd immers rechtstreeks in de begroting opgenomen, waarin al een groeipad zat. Voor de uitvoering en de onderbenutting verwijst hij naar de minister van Welzijn en de rekening 2022.

Bij de schuldopbouw wijst hij erop dat de relance al in de meerjarenraming zit, ook wat de schuldimpact betreft. Er is geen bijkomende schuldopbouw.

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Björn RZOSKA,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BBT	beleids- en begrotingstoelichting
EMOE	Einde jaarrekening, Monitoring, Opvolgen en Evaluatie (rapporteringstool van de Vlaamse overheid voor het financiële luik van de relance)
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
EWI	Economie, Wetenschap, Innovatie
KBUZA	Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken
PHV	Plan voor Herstel en Veerkracht
RRF	Recovery and Resilience Facility
SPOC	single point of contact
VAK	vastleggingskrediet
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VEK	vereffeningskrediet
VV	Vlaamse Veerkracht